

Roczny plan dydaktyczny przedmiotu *wiedza o społeczeństwie* w zakresie rozszerzonym dla klasy 1 szkoły ponadpodstawowej, uwzględniający kształcone umiejętności i treści podstawy programowej*

(do podręcznika *Wiedza o społeczeństwie 1. Podręcznik dla szkół ponadpodstawowych. Zakres rozszerzony* autorstwa Artura Derdziaka)

* Plan wynikowy został skonstruowany na podstawie **Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 8 marca 2022 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie podstawy programowej kształcenia ogólnego dla liceum ogólnokształcącego, technikum oraz branżowej szkoły II stopnia.**
 Autorzy: Antonina Telicka-Bonecka, Jarosław Bonecki

Temat (rozumiany jako lekcja)	Liczba godzin	Treści podstawy programowej	Cele ogólne	Cele szczegółowe	Kształcone umiejętności	Propozycje metod nauczania	Propozycje środków dydaktycznych	Uwagi
I. Człowiek jako jednostka w społeczeństwie								
1. Człowiek jako istota społeczna	2	PP I.1 PR I.1, I.2, I.3, I.6	poznanie uwarunkowań życia człowieka i określenie ich wpływu na postawę, osobowość, charakter i temperament	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia pojęcia: <i>socjologia, psychologia, neopsychologia, psychoanaliza, osoba, osobowość, temperament, tożsamość, mentalność, neurotyzm, monizm, spirytualizm, materializm, dualizm</i>; – omawia koncepcję osoby w nurtach substancjalistycznym i relacjonistycznym; – przedstawia filozoficzne koncepcje człowieka; – wyjaśnia, czym są potrzeby człowieka; – podaje hierarchię potrzeb człowieka według Abrahama Masłowa; – wymienia czynniki, które mają wpływ na zachowanie się człowieka (koncepcja 	<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje i charakteryzuje klasyczne koncepcje osobowości; – odróżnia inteligencję od inteligencji emocjonalnej i wielorakiej; – porównuje typy osobowości Hipokratesa z typami wyróżnionymi przez C.G. Junga i wyciąga wnioski; – określa, czym jest postawa, analizuje uwarunkowania procesu kształtowania i zmiany postaw na przykładzie stereotypów; – określa wpływ uznawanego systemu wartości na hierarchię potrzeb człowieka; 	<ul style="list-style-type: none"> – praca pod kierunkiem z wykorzystaniem podręcznika, schematu i modelu – elementy wykładu – burza mózgów 	<ul style="list-style-type: none"> – podręcznik: Artur Derdziak, <i>Wiedza o społeczeństwie 1. Zakres rozszerzony</i>, Wydawnictwo Opepon, Gdynia 2023 – schemat: <i>Typy temperamentów według Hipokratesa</i>, podręcznik, s. 13 – schemat: <i>Freudowski model psychiki człowieka</i>, s. 13 – schemat: <i>Tożsamość</i>, podręcznik, s. 15 – schemat: <i>Piramida potrzeb człowieka według Abrahama Masłowa</i>, podręcznik, s. 16 – model: <i>Model inteligencji wielorakiej według Ho-</i> 	

				<p>behawiorystyczna, poznawcza, psychoanalizyczna);</p> <ul style="list-style-type: none"> – określa, jakie elementy składają się na osobowość i temperament; – wyjaśnia kwestię racjonalności, emocji, uczuć i charakteru w postępowaniu człowieka. 	<ul style="list-style-type: none"> – analizuje teorie: Z. Freuda, A. Adlera, H.J. Eysencka i wyciąga wnioski; – uzasadnia, że człowiek jest istotą społeczną; – wskazuje przyczyny powstawania stereotypów i przewiduje związane z tym niebezpieczeństwa. 		<p>warda Gardnera, podręcznik, s. 18</p> <ul style="list-style-type: none"> – źródło ikonograficzne, podręcznik, s. 12 	
2. Socjalizacja i stygmatyzacja w życiu jednostki	1	PP I.5, I.6 PR I.4, I.5, II.3	<p>uświadomienie, w jaki sposób dokonuje się proces rozwoju człowieka i kształtowanie się systemu wartości istotnego dla niego</p>	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia pojęcia: <i>socjalizacja, socjalizacja pierwotna, wtórna i odwrócona, resocjalizacja, internalizacja, alienacja, stygmatyzacja, dyskryminacja, nietolerancja, pokolenie Y</i>; – przedstawia sposoby przeciwstawiania się stygmatyzacji, nietolerancji i dyskryminacji; – odróżnia akceptację od tolerancji. 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje na przykładach różne rodzaje norm społecznych i omawia ich genezę; – wyjaśnia, jak tworzą się podziały na „swoich” i „obcych”; – analizuje przyczyny i skutki alienacji; – porównuje modele socjalizacji we własnej grupie wiekowej i pokoleniu rodziców i wyciąga wnioski; – uzasadnia, w jaki sposób działa mechanizm kontroli społecznej i jakie są skutki łamania norm społecznych; – przygotowuje dialog między przedstawicielem starszego i młodszego pokolenia o różnym stosunku do pracy. 	<ul style="list-style-type: none"> – praca pod kierunkiem z wykorzystaniem podręcznika, tekstu źródłowego i schematów – elementy wykładu – burza mózgów – mapa myśli 	<ul style="list-style-type: none"> – podręcznik – tekst źródłowy: <i>Pokolenie Y</i>, podręcznik, s. 20 – schemat: <i>Podział norm społecznych ze względu na rodzaj przymusu</i>, podręcznik, s. 24 – schemat: <i>Podział norm społecznych ze względu na formę przymusu</i>, podręcznik, s. 24 – źródło ikonograficzne, podręcznik, s. 21, 22 	
3. Komunikacja w życiu człowieka	1	PR I.7, I.8, I.9	<p>zrozumienie złożoności procesu przekazywania informacji, kształtowanie właściwych relacji międzyludzkich i wła-</p>	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia pojęcia: <i>komunikacja werbalna i niewerbalna, autoprezentacja, asertywność, autoprezentacja</i>, 	<ul style="list-style-type: none"> – określa zasady zachowań asertywnych, podaje przykłady stosowania zwrotów asertyw- 	<ul style="list-style-type: none"> – praca pod kierunkiem z wykorzystaniem podręcznika, źródeł ikonograficznych i schema- 	<ul style="list-style-type: none"> – podręcznik – schemat: <i>Taktyki autoprezentacji</i>, podręcznik, s. 27 – schemat: <i>Elemen-</i> 	

			snego wizerunku	<p><i>suplikacja, autopromocja, ingracja, agresja, zachowanie pasywne;</i></p> <p>– omawia różnorodne formy komunikowania się;</p> <p>– przedstawia cechy człowieka asertywnego wg H. Fensterheima i J. Baera.</p>	<p>nych i omawia wynikające z tego korzyści;</p> <p>– rozpoznaje modele zachowania ludzi;</p> <p>– wykazuje znaczenie komunikacji niewerbalnej w porozumiewaniu się;</p> <p>– na podstawie źródła ikonograficznego rozpoznaje zachowanie człowieka i określa rodzaj komunikatu przedstawiony na ilustracji;</p> <p>– analizuje rodzaje i podaje przykłady stosowania taktyk autoprezentacji;</p> <p>– tworzy własny zestaw zachowań asertywnych.</p>	<p>tów</p> <p>– elementy wykładu</p> <p>– burza mózgów</p> <p>– techniki dramowe</p> <p>– wywiad</p>	<p><i>ty aktu komunikacji,</i> podręcznik, s. 29</p> <p>– tabela: <i>Cechy człowieka asertywnego,</i> podręcznik, s. 31</p> <p>– źródła ikonograficzne, podręcznik, s. 28, 30</p>	
4. Życie społeczne jednostki	1	PP I.7 PR I.10, I.11	przedstawienie mechanizmów regulujących życie społeczne	<p>– wyjaśnia pojęcia: <i>życie społeczne, wartości społeczne, normy, postawy, cnoty obywatelskie, konflikt społeczny, anomia, dewiacja, patologia, instytucja społeczna, negocjacje, mediacje, arbitraż, koncyliacja, kompromis, burza mózgów, analiza SWOT, metaplan, drzewo decyzyjne, światopogląd, ład społeczny, referendum, plebiscyt, głosowanie, wybory;</i></p> <p>– omawia koncepcję dobra wspólnego;</p> <p>– przedstawia mecha-</p>	<p>– charakteryzuje znaczenie instytucji społecznych;</p> <p>– uzasadnia, jakie zalety i wady mają negocjacje, mediacje i arbitraż;</p> <p>– uzasadnia i ocenia uwarunkowania prawidłowego procesu decyzyjnego.</p>	<p>– praca pod kierunkiem z wykorzystaniem podręcznika, źródła ikonograficznego i schematów</p> <p>– elementy wykładu</p> <p>– burza mózgów</p> <p>– techniki dramowe (wejście w rolę)</p>	<p>– podręcznik</p> <p>– infografika: <i>Podział instytucji społecznych,</i> podręcznik, s. 37</p> <p>– tabela: <i>Rodzaje konfliktów społecznych,</i> podręcznik, s. 38</p> <p>– schemat: <i>Rodzaje konfliktów,</i> podręcznik, s. 36</p> <p>– tabela: <i>Wybrane metody kreatywnego rozwiązywania problemów,</i> podręcznik, s. 40</p> <p>– schemat: <i>Proces podejmowania decyzji,</i> podręcznik, s. 41</p>	

				<p>nizmy regulujące życie społeczne;</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia mechanizm konfliktów międzygrupowych, w tym ich eskalacji; – wymienia zasady i metody rozwiązywania problemów; – wyjaśnia, czym jest anomia i jakie niesie ze sobą skutki. 			<p>– schemat: <i>Fazy procesu decyzyjnego</i>, podręcznik, s. 41</p> <p>– źródła ikonograficzne, podręcznik, s. 35, 38</p>	
5. Człowiek a zbiorowości	1	wprowadzenie do realizacji pkt I.3	<p>zapoznanie z różnymi zbiorowościami społecznymi, procesem powstawania więzi społecznych i rozwojem stosunków społecznych</p>	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia pojęcia: <i>więzi społeczne, zbiorowość społeczna, społeczeństwo, dystanse przestrzenne człowieka, działania społeczne, flash mob</i>; – wymienia rodzaje więzi społecznych; – omawia, jak powstają więzi społeczne; – wyjaśnia dystanse przestrzenne człowieka wg E. Halla; – przedstawia koncepcję dobra wspólnego w reżimach demokratycznym i totalitarnym. 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje różne zbiorowości społeczne; – porównuje wspólnotę i społeczeństwo pod względem występujących w nich więzi; – na podstawie definicji społeczeństwa i własnej wiedzy przedstawia różnice między społeczeństwem polskim a niemieckim; – analizuje rodzaje społeczności: lokalną, regionalną, państwową i globalną; – uzasadnia proces powstawania więzi społecznych. 	<ul style="list-style-type: none"> – praca pod kierunkiem z wykorzystaniem podręcznika, tekstu ikonograficznego, tekstu źródłowego i schematu – elementy wykładu – burza mózgów – plakat 	<ul style="list-style-type: none"> – podręcznik – schemat: <i>Dystanse przestrzenne człowieka według Edwarda Halla</i>, podręcznik, s. 43 – źródła ikonograficzne, podręcznik, s. 44–46 – papier, pisaki 	
6. Grupy społeczne	1	PP I.3, I.5	<p>zapoznanie z pojęciem i klasyfikacją grup społecznych oraz ich wpływem na jednostkę</p>	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia pojęcia: <i>grupa społeczna, grupy odniesienia pozytywnego i negatywnego, konformizm, nonkonformizm, antykonformizm, inkluzywny, ekskluzywny</i>; – omawia cechy grupy społecznej; 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje role społeczne; – rozpoznaje grupy społeczne ze względu na ich cechy; – analizuje reguły wzajemności, zaufania i pomocy obowiązujące w grupie; – ocenia wpływ gru- 	<ul style="list-style-type: none"> – praca pod kierunkiem z wykorzystaniem podręcznika, tekstu źródłowego i schematów – elementy wykładu – burza mózgów – dyskusja 	<ul style="list-style-type: none"> – podręcznik – tekst źródłowy: <i>O grupach społecznych</i>, podręcznik, s. 51 – schemat: <i>Kryteria grupy</i>, podręcznik, s. 48 – schemat: <i>Klasyfikacja grup społecz-</i> 	

				– przedstawia klasyfikację grup społecznych.	py na jednostkę; – ocenia zalety i wady konformizmu i nonkonformizmu; – omawia i porównuje funkcje grup społecznych.		<i>nych</i> , podręcznik, s. 49 – schemat: <i>Funkcje grup społecznych</i> , podręcznik, s. 50 – schemat: <i>Przykłady ról społecznych</i> , podręcznik, s. 51 – źródło ikonograficzne, s. 49	
7. Rodzina jako podstawowa grupa społeczna	1	PP I.2	– uświadomienie roli rodziny, która stanowi podstawę społeczeństwa; – przybliżenie funkcji rodziny na przestrzeni dziejów i wpływu na kondycję państwa	– wyjaśnia pojęcia: <i>rodzina</i> , <i>rodzina wielopokoleniowa</i> , <i>rodzina „atomowa”</i> , <i>rodzina nuklearna</i> , <i>pokrewieństwo</i> , <i>powinowactwo</i> , <i>przysposobienie</i> , <i>wstępni</i> , <i>zstępni</i> ; – omawia, jakie przeobrażenia następują w obrębie rodziny; – wyjaśnia, jakie funkcje spełnia rodzina.	– charakteryzuje współczesne typy rodzin; – przedstawia, jakie problemy wiążą się z realizacją różnych funkcji rodziny; – analizuje przyczyny i skutki problemów współczesnych rodzin; – charakteryzuje szanse i zagrożenia współczesnych rodzin; – ocenia wybrane stosunki prawnorodzinne; – analizuje, które problemy współczesnych rodzin mogą wpłynąć na trwałość małżeństwa.	– praca pod kierunkiem z wykorzystaniem podręcznika, tekstu źródłowego i schematu – elementy wykładu – burza mózgów – technika SWOT – metaplan – komiks	– podręcznik – tekst źródłowy: <i>Sytuacja rodzin w Stanach Zjednoczonych</i> , s. 56 – tabela: <i>Typologia rodzin</i> , s. 55 – schemat: <i>Stopnie pokrewieństwa</i> , podręcznik, s. 57 – dane statystyczne, podręcznik, s. 59 – źródło ikonograficzne, s. 55	
8. Człowiek jako jednostka w społeczeństwie – lekcja powtórzeniowa	1		jw.	jw.	jw.	– praca pod kierunkiem z wykorzystaniem podręcznika, tekstów źródłowych i schematu – burza mózgów – technika SWOT	– podręcznik – schemat: <i>Rodzaje socjalizacji</i> , podręcznik, s. 61 – schemat: <i>Taktyki komunikatu</i> , podręcznik, s. 61 – teksty źródłowe: <i>O manipulacji</i> oraz <i>Grupa społeczna</i> , podręcznik, s. 64	

9. Człowiek jako jednostka w społeczeństwie – lekcja sprawdzająca wiadomości i umiejętności	1	PP I.1–I.7 PR I.1–I.11, II.3	jw.	jw.	jw.	– samodzielna praca z testem		
10. Publicystycznym okiem – dyskusja	1			– czyta ze zrozumieniem teksty i przygotowuje swój głos w dyskusji; – omawia teksty źródłowe na temat zaostrzenia przepisów i kar oraz mitów resocjalizacyjnych.	– analizuje dwa teksty źródłowe na temat resocjalizacji i przygotowuje głos w dyskusji; – na podstawie tekstów źródłowych i wiedzy pozaźródłowej podaje argumenty uzasadniające tezę, że zaostrzane przepisy i surowsze kary pozwolą ograniczyć przestępczość i poprawić bezpieczeństwo; – argumentuje swoje stanowisko wobec tezy postawionej w dyskusji.	– praca pod kierunkiem z wykorzystaniem podręcznika i tekstów źródłowych – elementy wykładu – burza mózgów – dyskusja	– podręcznik – teksty źródłowe: <i>Macierzyństwo – najpiękniejsza przygoda mojego życia</i> oraz <i>Pracująca matka nie krzywdzą swoich dzieci</i> , podręcznik, s. 66	Nauczyciel zapoznaje uczniów z metodą dyskusji i jej rodzajami. Autor podręcznika przygotował propozycje tematów do dyskusji pod koniec każdego rozdziału. Nauczyciel może zaproponować dyskusję na temat zaostrzenia przepisów i kar oraz mitów resocjalizacyjnych.

II. Charakterystyka życia społecznego

1. Społeczeństwo i jego struktura	1	PR III.4	usystematyzowanie wiedzy na temat złożonej zbiorowości, jaką jest społeczeństwo i jego struktura	– wyjaśnia pojęcia: <i>struktura społeczna, społeczeństwa morficzne, mikro- i makrostruktury, klasa, warstwa, struktura demograficzna</i> ; – wymienia podstawowe elementy struktury społecznej; – określa koncepcje ujmowania struktury społecznej.	– rozpoznaje społeczeństwo morficzne i amorficzne; – charakteryzuje różne czynniki, które wpływają na prestiż społeczny wykonywanych zawodów; – analizuje dane statystyczne dotyczące prestiżu zawodów i wyciąga wnioski na temat związku prestiżu z przynależ-	– praca pod kierunkiem z wykorzystaniem podręcznika, źródeł statystycznych, modelu, schematu i tekstu źródłowego – elementy wykładu – burza mózgów – analiza SWOT	– podręcznik – tekst źródłowy: <i>Dziedziczenie ubóstwa</i> , podręcznik, s. 69 – tabela: <i>Czynniki wpływające na kształt struktury społecznej</i> , podręcznik, s. 96 – schemat: <i>Elementy struktury społecznej</i> , podręcznik, s. 70	
-----------------------------------	---	----------	--	--	---	--	---	--

					<p>nością do klasy społecznej;</p> <ul style="list-style-type: none"> – uzasadnia, co może być przyczyną awansu lub degradacji społecznej; – uzasadnia, jakie zmiany zaszły w strukturze społeczeństw na przestrzeni dziejów; – przygotowuje projekt badawczy na temat zróżnicowania strukturalnego społeczeństw w różnych kręgach cywilizacyjnych. 		<ul style="list-style-type: none"> – dane statystyczne GUS: <i>Bilans ludności w Polsce</i>, podręcznik, s. 70 – tabela: <i>Prestiż zawodów</i>, podręcznik, s. 71 – model: <i>Model podziału społeczeństwa na klasy</i>, podręcznik, s. 72 – źródła ikonograficzne, s. 89, 71 	
2. Historyczne formy organizacji społeczeństwa	1	PP I.8 PR II.1, II.2	<p>wyjaśnienie procesu przechodzenia społeczeństwa z jednej formy struktury społecznej w drugą na przestrzeni dziejów</p>	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia pojęcia: <i>teoria linearna rozwoju społeczeństw, teoria cykliczna rozwoju społeczeństw, teoria dychotomiczna rozwoju społeczeństw, społeczeństwo pierwotne, społeczeństwo zbieracko-łowieckie, społeczeństwo nomadyczne, społeczeństwo rolnicze, społeczeństwo industrialne, społeczeństwo postindustrialne, tradycyjna społeczność wiejska</i>; – przedstawia cechy społeczeństwa pierwotnego, zbieracko-łowieckiego, nomadycznego, rolniczego, industrialnego i postindustrialnego; – wyjaśnia ekonomiczne różnice między 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje teorie: linearną, cykliczną i dychotomiczną rozwoju społeczeństw; – rozpoznaje historyczne formy organizacji społeczeństwa; – przedstawia cechy wiejskiej tradycyjnej społeczności; – analizuje i porównuje cechy poszczególnych form organizacji społeczeństwa; – wskazuje różnice między społeczeństwem przemysłowym i poprzemysłowym; – na podstawie źródeł charakteryzuje współczesne społeczeństwa zbieracko- 	<ul style="list-style-type: none"> – praca pod kierunkiem z wykorzystaniem podręcznika, źródeł statystycznych, schematów i tekstów źródłowych – elementy wykładu – burza mózgów – mapa mentalna 	<ul style="list-style-type: none"> – podręcznik – tekst źródłowy: <i>Wynalazki człowieka</i>, podręcznik, s. 74 – tekst źródłowy: <i>Społeczeństwo Przemysła w XVI i XVII wieku</i>, podręcznik, s. 77 – schemat: <i>Formacje społeczno-ekonomiczne wg Karola Marksa</i>, podręcznik, s. 73 – schematy: <i>Teoria linearna, Teoria cykliczna i Teoria dychotomiczna</i>, podręcznik, s. 73–74 – źródło ikonograficzne, s. 75 	

				dzy poszczególnymi typami społeczeństw.	-łowieckie lub nomadyczne; – analizuje i porównuje społeczeństwo tradycyjne i feudalne, oraz wyciąga własne wnioski; – na podstawie źródeł udowadnia, że polskie społeczeństwo rozwija się zgodnie z teorią linearną.			
3. Współczesne formy organizacji społeczeństwa	1	PP I.8 PR II.2, IX.13	określenie przyczyn przemian organizacji społeczeństwa; – klasyfikowanie jego współczesnych form	– wyjaśnia pojęcia: <i>społeczeństwo informacyjne, społeczeństwo globalne, społeczeństwo masowe, społeczeństwo konsumpcyjne, społeczeństwo otwarte, społeczeństwo zamknięte, społeczeństwo wolnego czasu, światy wirtualne, Second Life, blogi, videoblogi, portale społecznościowe (social media), marketing internetowy, gry sieciowe, zakupy internetowe, nawigacja, firmy IT, praca zdalna, globalizacja, makdonaldyzacja</i> ; – omawia wpływ społeczeństwa masowego i konsumpcyjnego na wyższe wartości; – wyjaśnia, jakie zagrożenia niosą ze sobą poszczególne typy współczesnych społeczeństw;	– charakteryzuje cechy współczesnych społeczeństw; – określa przejawy funkcjonowania społeczeństwa globalnego w Polsce; – porównuje społeczeństwo informacyjne z globalnym, określa podobieństwa i różnice między nimi; – analizuje uwarunkowania rozwoju społeczeństwa informacyjnego; – uzasadnia wpływ urbanizacji na rozwój społeczeństwa masowego; – analizuje infografikę pod kątem wpływu internetu i komputera na kontrolę własnej osoby; – na podstawie informacji zawartych w źródle ikonograficznym udowadnia,	– praca pod kierunkiem z wykorzystaniem podręcznika, źródeł ikonograficznych, schematu i tekstów źródłowych – elementy wykładu – burza mózgów – projekt	– podręcznik – tekst źródłowy: <i>Koncepcja społeczeństwa informacyjnego</i> , podręcznik, s. 79 – tekst źródłowy: <i>O społeczeństwie masowym</i> , podręcznik, s. 82 – schemat: <i>Społeczeństwo informacyjne</i> , podręcznik, s. 80 – schemat: <i>Barwy współczesnego społeczeństwa</i> , podręcznik, s. 83 – źródła ikonograficzne, podręcznik, s. 79–82, 84.	

				– przedstawia proces tworzenia się społeczeństwa otwartego.	jaki model społeczeństwa dominuje obecnie w Polsce.			
4. Demografia współczesnego świata		PR VII.8, VII.9, VII.10		– wyjaśnia pojęcia: <i>demografia, populacja, zachowania demograficzne, przyrost naturalny, niż i wyż demograficzny, kapitał ludzki</i> ; – omawia zakres zainteresowań demografii; – wyjaśnia wpływ demografii na rozwój gospodarczy kraju; – analizuje sytuację demograficzną Polski na tle tendencji globalnych.	– wskazuje wyżej i niżej demograficzne na piramidzie wiekowej; – na podstawie mapy udowadnia, że Polska ma jeden z najniższych współczynników dzietności w Europie.	– praca pod kierunkiem z wykorzystaniem podręcznika, mapy, schematu – elementy wykładu – burza mózgów	– podręcznik – schemat: <i>Piramida wieku ludności</i> , podręcznik, s. 87 – mapa: <i>Współczynnik dzietności w Europie</i> , podręcznik, s. 89	
5. Przemiany struktury i problemy społeczeństwa polskiego	1	PP I.9 PR III.2, III.3, III.4, III.7	uświadomienie przemian, jakie zaszły w strukturze społeczeństwa polskiego na przełomie XX i XXI w.	– wyjaśnia pojęcia: <i>drobnomieszczaństwo, inteligencja, chłopci, robotnicy, burżuazja, ziemianie, klasa średnia, transformacja, społeczeństwo postindustrialne, ubóstwo, pauperyzacja, „nowa klasa”, alkoholizm i przestępczość, fonoholizm, „mowa nienawiści”, profilaktyka</i> ; – przedstawia strukturę klasowo-warstwową współczesnego społeczeństwa polskiego według E. Wnuka-Lipińskiego; – rozpoznaje problemy życiowe młodzieży w społeczeństwie polskim i formułuje	– rozróżnia społeczeństwo PRL od współczesnego; – charakteryzuje wybrany problem życia społecznego w RP; – analizuje sposoby adaptacji klas społecznych do zmian społeczno-gospodarczych w RP; – wskazuje na przyczyny degradacji i awansu społecznego przedstawicieli tych klas społecznych; – uzasadnia, na czym polega kwestia dyferencjacji społecznej (różnicowania się) inteligencji; – rozważa zasadność	– praca pod kierunkiem z wykorzystaniem podręcznika, źródła ikonograficznego, źródeł statystycznych i mapy – elementy wykładu – burza mózgów – dyskusja	– podręcznik – wykres: <i>Struktura społeczna II Rzeczypospolitej w 1938 r.</i> , podręcznik, s. 91 – tabela: <i>Zmiany zachodzące w Polsce w wyniku transformacji</i> , podręcznik, s. 92 – wykresy: <i>Zatrudnienie w Polsce</i> , podręcznik, s. 92 – tabela: <i>Struktura klasowo-warstwową społeczeństwa Polskiego</i> , podręcznik, s. 94 – mapa: <i>Stopa bezrobocia w województwach w Polsce</i> , podręcznik, s. 95 – wykres: <i>Liczba</i>	

				sądy w tych kwestiach.	stosowania tej kategorii do analizy współczesnej struktury społecznej w RP.		<i>osób w wieku 19–24 lata w Polsce</i> , podręcznik, s. 96 – źródła ikonograficzne, podręcznik, s. 91, 94, 98	
6. <i>Homo sovieticus</i> a współczesne społeczeństwo	1	PR III.5, III.10	zrozumienie niekonwencjonalnych metod dostosowania się do życia w społeczeństwie socjalistycznym	– wyjaśnia pojęcia: <i>homo sovieticus</i> , <i>propaganda</i> , <i>socjalizm</i> , <i>bezklasowe społeczeństwo</i> , <i>ideologia</i> , <i>kommunizm</i> , <i>homosos</i> ; – określa, czym różni się <i>homo sovieticus</i> Zinowiewa od wizji Tischnera.	– dostrzega niekonwencjonalne metody dostosowania się do życia w społeczeństwie; – rozpoznaje współczesne przykłady <i>homo sovieticus</i> ; – rozważa zasadność teorii „człowieka sowieckiego”, odnosząc się do konkretnych współczesnych przykładów; – uzasadnia negatywny lub pozytywny stosunek ludzi do zmian ekonomicznych wynikających z transformacji politycznej; – analizuje niekonwencjonalne formy przystosowania się do zmiany systemowej na podstawie literatury i tekstów źródłowych; – dokonuje metodą rybiego szkieletu analizy problemu <i>homo sovieticus</i> – klient komunizmu.	– praca pod kierunkiem z wykorzystaniem podręcznika, źródeł ikonograficznych i tekstu źródłowego – elementy wykładu – burza mózgów – dyskusja punktowana	– podręcznik – tekst źródłowy: <i>Łowcy, zbieracze, praktycy niemocy...</i> , podręcznik, s. 102 – źródła ikonograficzne, podręcznik, s. 100, 101	
7. Nierówności i wykluczenie społeczne	1	PR III.6	wyjaśnienie związku między nierównościami społecznymi a nierównością szans społecznych	– wyjaśnia pojęcia: <i>nierówności społeczne</i> , <i>nierówność szans życiowych</i> , <i>społeczne wykluczenie</i> , <i>państwo</i>	– wyjaśnia związek między nierównościami społecznymi a nierównością szans życiowych;	– praca pod kierunkiem z wykorzystaniem podręcznika, źródeł ikonograficznego, i staty-	– podręcznik – tabela: <i>Formuły sprawiedliwości według Chaima Perelmana</i> , podręcz-	

				<p><i>dobrobytu, państwo opiekuńcze, egalitaryzm, liberalizm, poziom deprivacji materialnej, spirala biedy, marginalizacja społeczna;</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – wie, skąd wynikają nierówności społeczne; – omawia, na czym polega społeczne wykluczenie; – przedstawia koncepcję sprawiedliwości społecznej według Chaima Perelmana. 	<ul style="list-style-type: none"> – na przykładzie źródeł wskazuje przejawy nierówności społecznych; – charakteryzuje mechanizm i skutki społecznego wykluczenia i podaje sposoby przeciwdziałania temu zjawisku; – porównuje nierówności społeczne w Niemczech i w Polsce; – porównuje skalę nierówności społecznych w Polsce i wybranym państwie; – analizuje przejawy nierówności społecznej będące wynikiem dyskryminacji na tle niepełnosprawności, rasowym, religijnym i płciowym i proponuje sposoby ich przezwyciężania. 	<p>stycznego</p> <ul style="list-style-type: none"> – elementy wykładu – burza mózgów – drzewo decyzyjne – analiza SWOT 	<p>nik, s. 105</p> <ul style="list-style-type: none"> – wykres: <i>Współczynniki Giniego w Polsce i Niemczech</i>, podręcznik, s. 106 – tabela: <i>Marginalizacja społeczna</i>, podręcznik, s. 109 – źródła ikonograficzne, podręcznik, s. 107, 108 	
8. Ruchliwość społeczna	1	PR III.1, III.9	zapoznanie z pojęciem ruchliwości społecznej pionowej i poziomej	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia pojęcia: <i>ruchliwość społeczna, strukturalna, pionowa (wertykalna), pozioma (horyzontalna), wewnątrzpokoleniowa, międzypokoleniowa, mobilność przestrzenna, emigracja, imigracja, reemigracja, repatriacja, impatriacja, deportacja, awans społeczny, degradacja społeczna;</i> – wyjaśnia uwarun- 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje emigrację, imigrację, reemigrację, repatriację, impatriację i deportację; – wyjaśnia, w jaki sposób edukacja jest związana z ruchliwością poziomą; – przedstawia specyfikę procesów migracyjnych do Europy i wewnątrz niej; – analizuje specyfikę procesów migracyj- 	<ul style="list-style-type: none"> – praca pod kierunkiem z wykorzystaniem podręcznika, źródeł statystycznych, schematu i źródła ikonograficznego – elementy wykładu – burza mózgów – ranking diamentowy 	<ul style="list-style-type: none"> – podręcznik – schemat: <i>Przyczyny ruchliwości społecznej</i>, podręcznik, s. 110 – tabela: <i>Typy społeczeństw ze względu na natężenie ruchliwości społecznej</i>, podręcznik, s. 111 – wykres: <i>Główne kierunki emigracji w latach 1966–2020</i>, podręcznik, 	

				<p>kowania pionowej i poziomej ruchliwości społecznej;</p> <ul style="list-style-type: none"> – podaje przykłady pionowej oraz poziomej ruchliwości społecznej; – omawia typy społeczeństw ze względu na natężenie ruchliwości społecznej. 	<p>nych w Europie;</p> <ul style="list-style-type: none"> – na podstawie źródeł określa, który kraj cieszy się od lat największą popularnością wśród emigrujących Polaków oraz podaje przyczyny tego zjawiska; – uzasadnia swój stosunek do emigracji zarobkowej; – na podstawie danych z wykresu oraz wiedzy własnej uzasadnia, dlaczego kryzys migracyjny przypadł na 2015 r.; – korzystając z danych z wykresu rozstrzyga, czy można obecnie mówić o opanowaniu kryzysu migracyjnego w Europie. 		<p>s. 113</p> <ul style="list-style-type: none"> – wykres: <i>Wnioski o międzynarodową ochronę (azyl) a wykrycia nielegalnego przekroczenia granicy UE</i>, podręcznik, s. 115 – źródła ikonograficzne, podręcznik, s. 111, 112 	
9. Ruchy społeczne i ich wpływ na zmianę społeczną	1	PR V.10	<p>zapoznanie z funkcjonującymi ruchami społecznymi we współczesnym świecie i ich wpływem na życie społeczne</p>	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia pojęcia: <i>zmiana społeczna, ruchy rewolucyjne, zachowawcze, reformatorskie, ekspansywne, emancypacyjne, obywatelskie, feminizm, ekologizm, antyglobalizm, alterglobalizm, sufrażystki, non-violence</i>; – omawia rodzaje zmian społecznych; – wyjaśnia, kim byli i co zrobili Mahatma Gandhi i Martin Luther King. 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje różnice między ruchami rewolucyjnymi a reformatorskimi, starymi a nowymi; – przeprowadza wywiad z osobą, która pamięta czasy Solidarności, walki o przemiany polityczne i ekonomiczne w czasach PRL; – uzasadnia słuszność ustawy wprowadzającej na listy wyborcze w Polsce tak zwane kwoty, czyli zasadę określa- 	<ul style="list-style-type: none"> – praca pod kierunkiem z wykorzystaniem podręcznika, źródła statystycznego i tekstu źródłowego – elementy wykładu – burza mózgów – projekt 	<ul style="list-style-type: none"> – podręcznik – tekst źródłowy: <i>Miałem sen...</i>, podręcznik, s. 120 – tabela: <i>Rodzaje rewolucji społeczno-politycznych</i>, s. 116 – wykres: <i>Czy warto pielęgnować pamięć o ruchu „Solidarność” z lat 80-tych, czy też nie warto</i>, podręcznik, s. 121 – źródła ikonograficzne, podręcznik, s. 117–123 	

					<p>jąca procentowy udział obu płci na listach;</p> <ul style="list-style-type: none"> – realizuje projekt, w którym przeprowadza badania na temat przyrostu naturalnego swojej miejscowości w ciągu ostatnich pięciu lat; – analizuje założenia ideowe feminizmu, ekologizmu, antyglobalizmu i alterglobalizmu; – redaguje przemówienie do zgromadzonych, w którym przedstawia własną wizję lepszej przyszłości polskiego społeczeństwa w kontekście walki o prawa określonej grupy politycznej. 			
10. Charakterystyka życia społecznego – lekcja powtórzeniowa	1		jw.	jw.	jw.	<ul style="list-style-type: none"> – praca pod kierunkiem z wykorzystaniem podręcznika, tekstów źródłowych, schematu i źródeł statystycznych – burza mózgów – technika SWOT 	<ul style="list-style-type: none"> – podręcznik – schemat: <i>Ruchliwość społeczna</i>, podręcznik, s. 126 – źródło statystyczne: <i>Ludność w wieku od 13 lat według poziomu wykształcenia i płci</i>, podręcznik, s. 127 – wykres: <i>Struktura społeczeństwa polskiego według wykształcenia w 2016 r.</i>, podręcznik, s. 127 – teksty źródłowe: <i>Nierówności społeczne oraz Wyrów-</i> 	

							nywanie szans życiowych, podręcznik, s. 128–129	
11. Charakterystyka życia społecznego – lekcja sprawdzająca wiadomości i umiejętności	1	PP I.8, I.9 PR II.1, II.2, III.1–III.7, III.9–III.10, V.10, IX.13	jw.	jw.	jw.	– samodzielna praca z testem		
12. Publicystycznym okiem – dyskusja	1			– czyta ze zrozumieniem teksty i przygotowuje swój głos w dyskusji; – omawia teksty źródłowe na temat dyskryminacji kobiet i mężczyzn.	– analizuje dwa teksty źródłowe na temat dyskryminacji kobiet i mężczyzn; – na podstawie tekstów źródłowych i wiedzy pzaźródłowej podaje argumenty do pytania: Kto we współczesnym świecie jest bardziej dyskryminowany – kobieta czy mężczyzna?; – argumentuje swoje stanowisko wobec tezy postawionej w dyskusji.	– praca pod kierunkiem z wykorzystaniem podręcznika i tekstów źródłowych – elementy wykładu – burza mózgów – dyskusja	– podręcznik – teksty źródłowe: <i>Dyskryminacja mężczyzn</i> oraz <i>Dyskryminacja w pracy ze względu na płeć</i> , podręcznik, s. 131–132	Nauczyciel może zaproponować dyskusję na temat dyskryminacji kobiet i mężczyzn.

III. Naród

1. Naród i jego tożsamość	1	PR IV.1	usystematyzowanie wiedzy na temat procesu tworzenia narodu ze szczególnym zwróceniem uwagi na czynniki narodotwórcze, sprzyjające zachowaniu tożsamości narodowej	– wyjaśnia pojęcia: <i>ród, klan, plemię, naród, ojczyzna, tożsamość narodowa, świadomość narodowa, symbole narodowe, nacjonalizm</i> ; – omawia czynniki narodotwórcze: terytorium, pochodzenie etniczne, organizację polityczną, integrację gospodarczą, społeczną i kulturę; – przedstawia proces	– charakteryzuje czynniki narodotwórcze i sprzyjające zachowaniu tożsamości narodowej; – przygotowuje plakat, uwzględniając 10 najważniejszych wydarzeń, które miały wpływ na kształtowanie się narodu polskiego; – charakteryzuje dwie koncepcje narodu: etniczno-	– praca pod kierunkiem z wykorzystaniem podręcznika, źródeł ikonograficznych i tekstu źródłowego – elementy wykładu – burza mózgów – mapa mentalna	– podręcznik – tekst źródłowy: <i>Kształtowanie się narodu polskiego</i> , podręcznik, s. 136 – wykres: <i>Czynniki narodotwórcze</i> , podręcznik, s. 136 – źródła ikonograficzne, podręcznik, s. 134–136	
---------------------------	---	---------	---	--	---	---	---	--

				tworzenia narodu.	-kulturową i polityczną; – argumentuje, jakimi kryteriami powinno się kierować, utożsamiając człowieka z jakimś narodem; – uzasadnia, jaki wpływ na kształtowanie się narodu ma polityka; – korzystając z dostępnych źródeł informacji, klasyfikuje narody europejskie według kryteriów politycznych i etniczno-kulturowych.			
2. Postawy względem narodu	1	PR IV. 2	usystematyzowanie wiedzy na temat postaw społeczeństwa wobec innych narodów oraz stereotypów rozpowszechnianych w świadomości narodowej	– wyjaśnia pojęcia: <i>asymilacja, mniejszości narodowe i etniczne, imigranci, patriotyzm, rasizm, szowinizm, kosmopolityzm, internacjonalizm, ksenofobia, apartheid</i> ; – przedstawia postawy społeczeństwa polskiego wobec mniejszości narodowych i etnicznych oraz wobec innych narodów (także imigrantów); – omawia przykłady kosmopolityzmu we współczesnym świecie.	– omawia czynniki sprzyjające asymilacji oraz służące zachowaniu tożsamości narodowej; – rozpoznaje przejawy ksenofobii i uzasadnia potrzebę przeciwstawiania się temu zjawisku; – korzystając z materiałów źródłowych i własnych obserwacji, podaje przykłady ksenofobii, szowinizmu, rasizmu, antysemityzmu w Polsce; – interpretuje pojęcie ojczyzny ukazane w wierszu Karola Wojtyły; – analizuje postawy współczesnych Polaków wobec własnej ojczyzny i innych	– praca pod kierunkiem z wykorzystaniem podręcznika, źródeł ikonograficznych, źródła statystycznego i tekstów źródłowych – elementy wykładu – burza mózgów – wywiad	– podręcznik – tekst źródłowy: <i>Myśląc ojczyzna...</i> , podręcznik, s. 139 – wykres: <i>Postawy wobec muzułmanów a przywiązanie do grupy własnej w Polsce</i> , podręcznik, s. 142 – źródła ikonograficzne, podręcznik, s. 140, 141, 143	

					<p>narodów; – na podstawie tekstu źródłowego uzasadnia, czy słuszne jest twierdzenie, że Żydzi są zagrożeniem.</p>			
3. Mniejszości narodowe i imigranci w Polsce	1	PP IV.4 PR IV.2, IV.3, IV.6	uporządkowanie wiedzy na temat mniejszości narodowych i etnicznych w Polsce	<p>– wyjaśnia, czego dotyczy: Konwencja o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności (Europejska Konwencja Praw Człowieka), Międzynarodowy Pakt Praw Obywatelskich i Politycznych, Konwencja Ramowa o Ochronie Mniejszości Narodowych, Ustawa z dnia 6 stycznia 2005 r. o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym, Związek Niemieckich Stowarzyszeń Społeczno-Kulturalnych w Polsce, Niemiecka Wspólnota „Pojednanie i Przyszłość”, Konwencja genewska z 1951 r., Protokół nowojorski z 1967 r., ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu uchodźcom ochrony na terytorium RP; – wymienia międzynarodowe konwencje chroniące prawa mniejszości narodo-</p>	<p>– charakteryzuje postawy społeczeństwa polskiego wobec mniejszości narodowych, etnicznych i imigrantów; – przedstawia szczegółowe prawa mniejszości narodowych i etnicznych oraz grupy posługujące się językiem regionalnym w RP; – analizuje stan przestrzegania praw mniejszości narodowych i etnicznych w Polsce i w wybranym państwie; – pozyskuje z różnych źródeł informacje na temat przestrzegania praw mniejszości w Polsce oraz praw mniejszości polskiej w różnych państwach; – przedstawia i ocenia dziedzictwo kulturowe wybranej grupy mniejszości etnicznej i narodowej; – na podstawie przedstawionych badań uzasadnia, jaki jest najbardziej roz-</p>	<p>– praca pod kierunkiem z wykorzystaniem podręcznika, źródeł statystycznych, ikonograficznych, kartograficznych i tekstu źródłowego – elementy wykładu – burza mózgów – mapa mentalna</p>	<p>– podręcznik – tekst źródłowy: <i>O mniejszościach narodowych i etnicznych w polskim prawie</i>, podręcznik, s. 146 – wykresy: <i>Struktura narodowościowa Polski</i>, podręcznik, s. 145 – wykres: <i>Jawne uprzedzenia antyromskie</i>, podręcznik, s. 149 – tabela: <i>Stosunek Polaków do praw mniejszości narodowych i etnicznych</i>, podręcznik, s. 149 – mapa: <i>Rozmieszczenie mniejszości narodowych i etnicznych w III RP</i>, podręcznik, s. 150 – wykres: <i>Czy Pan(i) zdaniem Polska powinna przyjmować uchodźców z krajów objętych konfliktami zbrojnymi?</i>, podręcznik, s. 151 – mapa: <i>Średnie ocen na skali sympatii–niechęci do</i></p>	

				wych; – odróżnia mniejszości narodowe od etnicznych; – wyjaśnia, jakie czynniki wpłynęły na przedstawione na mapie rozmieszczenie poszczególnych mniejszości narodowych w Polsce.	powszechniony w polskim społeczeństwie stereotyp na temat Romów.		<i>wybranych narodów</i> , podręcznik, s. 152 – źródła ikonograficzne, podręcznik, s. 146–148, 150, 153	
4. Historyczne i współczesne uwarunkowania polskiej emigracji	1	PR IV.4, IV.5	usystematyzowanie wiedzy na temat historycznych przyczyn potoków polskiej emigracji; – przedstawienie różnych form tożsamości Polaków mieszkających za granicą	– wyjaśnia pojęcia: <i>potoki emigracyjne, migracje, Wielka Emigracja, emigracja zarobkowa i ekonomiczna, Polacy z Kresów, przesiedlenia, Radio Wolna Europa, ziemie odzyskane, sentymentalna polska tożsamość, repatriacja</i> ; – wskazuje, czego dotyczą Ustawa o repatriacji z 9 listopada 2000 r. i Ustawa o Karcie Polaka z 7 września 2007 r.; – podaje, jakie wydarzenia historyczne przyczyniły się do powstania potoków polskiej emigracji; – przedstawia różne formy i treści tożsamości Polaków mieszkających za granicą; – analizuje obecność Polonii na świecie i jej znaczenie dla Polski.	– charakteryzuje uwarunkowania współczesnej emigracji naszych rodaków; – wyjaśnia zróżnicowanie form i treści tożsamości polskiej naszych rodaków mieszkających poza granicami Polski; – analizuje przyczyny zamieszkiwania Polaków poza granicami RP; – na podstawie tekstu źródłowego uzasadnia odpowiedź na pytanie, czy każdy potomek obywateli II RP, którzy po II wojnie światowej pozostali na terytorium ZSRS, ma prawo do statusu repatrianta; – przedstawia założenia Karty Polaka i repatriacji oraz analizuje mocne i słabe strony tego zjawiska; – dokonuje analizy	– praca pod kierunkiem z wykorzystaniem podręcznika, źródeł ikonograficznych i tekstu źródłowego – elementy wykładu – burza mózgów – dyskusja	– podręcznik – tekst źródłowy: <i>O statusie repatrianta</i> , podręcznik, s. 161 – źródła ikonograficzne, podręcznik, s. 154–157, 160, 161	

					porównawczej XIX-wiecznej emigracji zarobkowej ze współczesną.			
5. Wielowarstwowość tożsamości narodowej wybranych społeczeństw europejskich	1	PR IV.7	wyjaśnienie wielowarstwowości tożsamości narodowej wybranych społeczeństw europejskich na przestrzeni XX i XXI w.	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia pojęcia: <i>wielowarstwowość, tożsamość narodowa, polityczna, kulturowa, koncepcja narodu polskiego, Flamandowie, Walonowie, Katalończycy, Kastyljczycy, Baskowie, Galisyjczycy, ETA, odrębność narodowa</i>; – wyjaśnia, na czym polega wielowarstwowość tożsamości narodowej; – wyjaśnia charakter kantonalny tożsamości narodowej w Szwajcarii. 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje tożsamość narodową mieszkańców Szwajcarii, Belgii, Hiszpanii, Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej; – określa Hiszpanię jako państwo regionalne i przedstawia problem autochtonów; – charakteryzuje działania niepodległościowe wybranej narodowości; – analizuje złożoną tożsamość Walonów i Flamandów; – uzasadnia na przykładach, czy zróżnicowana tożsamość narodowa jest przeszkodą dla jedności tożsamości państwowej, czy nie ma na nią wpływu; – na podstawie danych rozstrzyga, jaka jest postawa Irlandczyków wobec pozostania Irlandii Północnej w Wielkiej Brytanii. 	<ul style="list-style-type: none"> – praca pod kierunkiem z wykorzystaniem podręcznika, źródeł ikonograficznych, kartograficznych i tekstu źródłowego – elementy wykładu – burza mózgów – plakat – projekt edukacyjny 	<ul style="list-style-type: none"> – podręcznik – tekst źródłowy: <i>Szwajcarska wieża Babel</i>, podręcznik, s. 164 – mapa: <i>Granice kantonów w Szwajcarii</i>, podręcznik, s. 164 – mapa: <i>Regiony w Belgii</i>, podręcznik, s. 166 – mapa: <i>Podział na regiony w Hiszpanii</i>, podręcznik, s. 167 – mapa: <i>Wielka Brytania i Irlandia Północna – podział na terytoria</i>, podręcznik, s. 169 – źródła ikonograficzne, podręcznik, s. 165, 168 	
6. Polityka wybranych państw wobec mniejszości narodowych i imigrantów	1	PR IV.6, IV.8, IV.10	przedstawienie różnych modeli polityki wobec mniejszości narodowych i imigrantów we współczesnym świecie	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia pojęcia: <i>unifikacja, asymilacja, integracja, akulturacja, grupy etniczne, pakty i umowy międzynarodowe, Meksyk, multi-kulti</i>, 	<ul style="list-style-type: none"> – porównuje stosunek różnych państw Europy do imigrantów; – dowodzi, jakie warunki powinien spełnić imigrant, aby 	<ul style="list-style-type: none"> – praca pod kierunkiem z wykorzystaniem podręcznika, źródeł ikonograficznych i tekstów źródłowych – elementy wykładu 	<ul style="list-style-type: none"> – podręcznik – tekst źródłowy: <i>Integracja imigrantów w Stanach Zjednoczonych</i>, podręcznik, s. 173 – tekst źródłowy: 	

				<p><i>melting pot</i>, „<i>przybylsze z Maghrebu</i>”;</p> <ul style="list-style-type: none"> – wskazuje, czego dotyczy Konwencja genewska z 1951 r.; – przedstawia różne modele polityki wobec imigrantów (unifikacja, asymilacja, integracja, wielokulturowość) w państwach Europy; – omawia kwestię akulturacji i asymilacji grup mniejszościowych, w tym migranckich. 	<ul style="list-style-type: none"> uzyskać polskie obywatelstwo; – analizuje stan przestrzegania praw mniejszości narodowych w wybranych państwach; – charakteryzuje wieloetniczność współczesnych państw; – uzasadnia wpływ polityki państwa na akulturację i asymilację grup mniejszościowych; – argumentuje, jakie zagrożenia dla UE niesie wzrost liczby imigrantów. 	<ul style="list-style-type: none"> – burza mózgów – analiza SWOT 	<p><i>Artykuł 5. Konwencji ramowej o ochronie mniejszości narodowych</i>, podręcznik, s. 174</p> <ul style="list-style-type: none"> – tabela: <i>Przykłady projektów integracyjnych</i>, podręcznik, s. 175 – źródła ikonograficzne, podręcznik, s. 171–173, 176, 177 	
7. Grupy autochtoniczne we współczesnym świecie	1	PR IV. 9	<p>wyjaśnienie specyfiki społeczno-kulturowej wybranych rdzennych grup autochtonicznych na kontynencie amerykańskim, w Związku Australijskim i azjatyckiej części Federacji Rosyjskiej</p>	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia pojęcia: <i>autochtoni</i>, <i>rezervaty</i>, <i>Indianie</i>, <i>akulturacja</i>, <i>Red Power (Indiańska siła)</i> <i>panindianizm</i>, <i>Inuici (Eskimosi)</i>, <i>Aleuci</i>, <i>Buriaci</i>, <i>Ewenkowie</i>, <i>Jakuci</i>, <i>Ketowie</i>, <i>Jukagirzy</i>, <i>autonomia</i>; – przedstawia specyfikę społeczno-kulturową wybranych rdzennych grup autochtonicznych na kontynencie amerykańskim, w Związku Australijskim lub azjatyckiej części Federacji Rosyjskiej. 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje Aborygenów, Indian oraz autochtonów zamieszkujących Federację Rosyjską; – omawia różne modele polityki wobec tych grup; – na podstawie źródeł analizuje sytuację ekonomiczną Indian w USA i uzasadnia, czy zgadza się z tezą, że w ostatnich czasach się ona poprawia oraz rozwija się panindianizm; – analizuje dane statystyczne dotyczące edukacji Aborygenów i pozostałych mieszkańców Australii i formułuje wnioski. 	<ul style="list-style-type: none"> – praca pod kierunkiem z wykorzystaniem podręcznika, źródeł ikonograficznych, źródeł kartograficznego i statystycznego oraz tekstu źródłowego – elementy wykładu – burza mózgów – projekt edukacyjny 	<ul style="list-style-type: none"> – podręcznik – tekst źródłowy: <i>Indianie Kanady i USA wspólnie walczą</i>, podręcznik, s. 183 – infografika: <i>Wybrane grupy autochtoniczne Federacji Rosyjskiej</i>, podręcznik, s. 186–187 – źródła ikonograficzne, podręcznik, s. 179–182, 184 	

8. Konflikty społeczne we współczesnym świecie	2	PR I.10, III.8	uświadomienie problemu konfliktów, ich rodzajów, przyczyn występowania oraz przebiegu i charakteru konfliktów, które wystąpiły w krajach na przełomie XX i XXI w.	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia pojęcia: <i>konflikt społeczny, konflikt pokoleń, konflikty klasowe, kulturowe, rasowe, narodowe, plemienne, religijne, wojna sześciopokoleniowa, pierwsza intifada, Autonomia Palestyńska, powstanie zapatystów, konflikt multilateralny</i>; – omawia rodzaje konfliktów społecznych; – wyjaśnia, jakie są przyczyny powstawania konfliktów między narodami. 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje przyczyny i skutki konfliktów w byłej Jugosławii, Sudanie, Izraelu, Meksyku, Syrii; – wskazuje na mapie obszar występowania ISIS; – charakteryzuje inny niż opisany w podręczniku konflikt społeczny w świecie; – przedstawia i uzasadnia przyczyny, skutki oraz metody rozwiązania czterech wybranych konfliktów między narodami; – analizuje próby rozwiązywania długoletnich konfliktów przez organizacje międzynarodowe: ONZ, NATO, Unię Afrykańską, Unię Europejską i poszczególne państwa. 	<ul style="list-style-type: none"> – praca pod kierunkiem z wykorzystaniem podręcznika, źródeł ikonograficznych, kartograficznych i tekstu źródłowego – elementy wykładu – burza mózgów – projekt edukacyjny 	<ul style="list-style-type: none"> – podręcznik – mapa: <i>Ludność i państwa byłej Jugosławii</i>, podręcznik, s. 191 – mapa: <i>Ludność Sudanu i Sudanu Południowego</i>, podręcznik, s. 192 – mapa: <i>Izrael i Palestyna</i>, podręcznik, s. 193 – mapa: <i>Syria i Irak w 2018 r.</i>, podręcznik, s. 195 – źródła ikonograficzne, podręcznik, s. 190–194 	
9. Naród – lekcja powtórzeniowa	1		jw.	jw.	jw.	<ul style="list-style-type: none"> – praca pod kierunkiem z wykorzystaniem podręcznika, tekstów źródłowych, źródła kartograficznego i źródeł statystycznych – burza mózgów – technika SWOT 	<ul style="list-style-type: none"> – podręcznik – źródła statystyczne, podręcznik, s. 199 – teksty źródłowe: <i>Tożsamość Szwajcarów, Art. 6.1, O Indianach</i>, podręcznik, s. 200 	
10. Naród – lekcja sprawdzająca wiadomości i umiejętności	1	PP IV.4 PR I.10, III.8, IV.1–IV.10	jw.	jw.	jw.	– samodzielna praca z testem		

11. Publicystycznym okiem – dyskusja	1			<ul style="list-style-type: none"> – czyta ze zrozumieniem teksty i przygotowuje swój głos w dyskusji; – omawia teksty źródłowe na temat polskiego współczesnego patriotyzmu. 	<ul style="list-style-type: none"> – analizuje teksty źródłowe dotyczące współczesnego patriotyzmu i zabiera głos w dyskusji; – na podstawie źródeł i własnej wiedzy podaje argumenty uzasadniające odpowiedź na pytanie, czy Polacy to patrioci; – argumentuje swoje stanowisko wobec tezy postawionej w dyskusji. 	<ul style="list-style-type: none"> – praca pod kierunkiem z wykorzystaniem podręcznika i tekstów źródłowych – elementy wykładu – burza mózgów – dyskusja 	<ul style="list-style-type: none"> – podręcznik – teksty źródłowe: <i>Nowoczesny patriotyzm, czyli kto to jest patriota, Polski patriotyzm współczesny</i>, podręcznik, s. 201, 202 	Nauczyciel może zaproponować dyskusję na temat współczesnego polskiego patriotyzmu.
--------------------------------------	---	--	--	---	--	--	---	---

IV. Kultura

1. Kultura współczesnego świata	1	PR II.6	<p>analiza i charakterystyka wieloznacznego pojęcia, jakim jest kultura;</p> <p>– przedstawienie cech kultury masowej</p>	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia pojęcia: <i>kultura, kultura masowa, materialna, duchowa, społeczna, osobista, symboliczna, wysoka (elitarna), dziedzictwo kulturowe, komercjalizacja, dyferencja</i>; – wymienia rodzaje kultury; – rozpoznaje kulturę symboliczną i masową; – określa typy kultury symbolicznej; – omawia znaczenie kultury w dziejach państwa polskiego. 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje cechy kultury wysokiej, masowej, ludowej i narodowej; – omawia czynniki, które nadają określonemu systemowi kulturowemu niepowtarzalny charakter; – analizuje na przykładach zjawisk kulturowych cechy kultury masowej; – uzasadnia, w jakim wymiarze wszystkie systemy kulturowe są do siebie podobne; – na podstawie źródła ikonograficznego przedstawia ewolucję kultury i określa jej rodzaj; – projektuje plakat promujący dowolny rodzaj kultury. 	<ul style="list-style-type: none"> – praca pod kierunkiem z wykorzystaniem podręcznika, źródeł ikonograficznych, schematu i tekstu źródłowego – elementy wykładu – burza mózgów – wirtualna wycieczka po wybranym muzeum 	<ul style="list-style-type: none"> – podręcznik – tekst źródłowy: <i>Kształtowanie się systemów kulturowych</i>, podręcznik, s. 206 – schemat: <i>Typy kultury symbolicznej</i>, podręcznik, s. 207 – infografika: <i>Ewolucja kultury ludzkości</i>, podręcznik, s. 205 – infografika: <i>Wybrane przykłady kultury wysokiej społeczeństwa polskiego</i>, podręcznik, s. 208–209 – źródła ikonograficzne, podręcznik, s. 210–213 	
---------------------------------	---	---------	---	--	---	--	---	--

2. Religia jako rzeczywistość społeczno-kulturowa	1	PP II.3 PR II.7	zapoznanie z religiami i wyznaniem występującymi we współczesnym świecie oraz z aktualną sytuacją Kościoła katolickiego w Europie	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia pojęcia: <i>religia, sacrum i profanum, doktryna religijna, kultura religijna, Kościół, wyznanie, kapłan, sekta, organizacja wspólnoty, religie monoteistyczne i politeistyczne, chrześcijaństwo, judaizm, islam, hinduizm, buddyzm, konfucjanizm, wyznanie katolickie, prawosławne, luteranckie, kalwińskie, anglikańskie, tożsamość kulturowa, różnorodność, laicyzacja, diagnoza społeczna</i>; – przedstawia funkcje w RP Kościoła i inne związki wyznaniowe; – wymienia religie i wyznania występujące obecnie na świecie; – omawia funkcje religii. 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje religie jako zjawisko społeczne; – porównuje religijność społeczeństwa polskiego z religijnością innych społeczeństw; – analizuje religijność we współczesnym społeczeństwie polskim; – ocenia, jaki wkład w rozwój polskiej kultury wnieśli wyznawcy różnych religii; – ocenia aktualną sytuację Kościoła katolickiego w Europie; – uzasadnia, jaka jest tendencja w ocenie Kościoła na podstawie danych statystycznych. 	<ul style="list-style-type: none"> – praca pod kierunkiem z wykorzystaniem podręcznika, źródeł ikonograficznych, schematów i źródeł statystycznych – elementy wykładu – burza mózgów – dyskusja – śnieżna kula 	<ul style="list-style-type: none"> – podręcznik – schemat: <i>Religia</i>, podręcznik, s. 215 – schemat: <i>Wybrane funkcje religii</i>, podręcznik, s. 226 – wykres: <i>Który z poniższych opisów najbardziej pasuje do Pana(i) sytuacji?</i>, podręcznik, s. 221 – wykres: <i>Jak, ogólnie rzecz biorąc, ocenia Pani(i) aktualną sytuację Kościoła katolickiego?</i>, podręcznik, s. 222 – wykres: <i>Szczegółowy podział przynależności religijnej osób w wieku 16–29 lat w 22 krajach europejskich</i>, podręcznik, s. 224 – infografika: <i>Religie i wyznania na świecie</i>, podręcznik, s. 218–219 – źródła ikonograficzne, podręcznik, s. 217, 220 	
3. Obrzędowość w polskiej kulturze współczesnej	1	PR II.8, II.9	usystematyzowanie wiedzy na temat tradycyjnej, polskiej obrzędowości i jej obecności w polskiej kulturze współczesnej	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia pojęcia: <i>tradycja, zwyczaj, obrzędy, obrzęd przejścia, obrzęd inicjacji, obrzezanie, święcenia kapłańskie, oczepiny, rytuał, rytuały chrześcijańskie, pogańskie, świeckie (laickie), postrzyżyny, sakra-</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – wykazuje obecność tradycyjnej obrzędowości dorocznej w polskiej kulturze współczesnej; – porównuje informacje historyczne na temat obrzędów z dzisiejszymi rozwiązaniami w Pol- 	<ul style="list-style-type: none"> – praca pod kierunkiem z wykorzystaniem podręcznika, źródeł ikonograficznych i schematu – elementy wykładu – burza mózgów – plakat – wywiad 	<ul style="list-style-type: none"> – podręcznik – tekst źródłowy: <i>Ślubowanie</i>, podręcznik, s. 230 – schemat: <i>Funkcje obrzędu</i>, podręcznik, s. 226 – źródła ikonograficzne, podręcznik, s. 227–232 	

				<p><i>ment pierwszej komunii, sakrament bierzmowania, ślub, wesele, swaty, oględziny, zaręczyny, zrękowiny, rytuał powitania chlebem i solą, rozpleciny, oczepiny, pokładziny, obrzęd pogrzebowy, etnolog;</i></p> <p>– wyjaśnia znaczenie obrzędów przejścia i wykazuje ich obecność w polskiej kulturze współczesnej;</p> <p>– omawia funkcje obrzędu.</p>	<p>sce;</p> <p>– rozstrzyga, które obrzędy mają charakter świecki, a które religijny;</p> <p>– charakteryzuje obrzędy przejścia z własnego życia;</p> <p>– ocenia zasadność obchodzenia pewnych obrzędów we współczesnym społeczeństwie polskim;</p> <p>– wyszukuje ciekawe obrzędy z własnego środowiska i prezentuje je w klasie.</p>			
4. Postrzeganie innych kultur oraz subkultury młodzieżowe	1	PP I.6 PR II.10, II.12	zrozumienie różnic między społeczeństwami, pojęcia pluralizmu kulturowego we współczesnym świecie i funkcjonowania subkultur	<p>– wyjaśnia pojęcia: <i>pluralizm kulturowy, tolerancja, kontrkultura, kultura alternatywna, subkultura młodzieżowa, postawa etnocentryczna, deformacja, postawa relatywistyczna, akceptacja, tolerancja kulturowa, happening Pomarańczowej Alternatywy;</i></p> <p>– przedstawia wybrane subkultury obecne w Polsce;</p> <p>– odróżnia tolerancję od akceptacji, postawę etnocentryczną od relatywistycznej.</p>	<p>– omawia kwestię deformacji w postrzeganiu innych kultur;</p> <p>– charakteryzuje kontrkulturę i kulturę alternatywną;</p> <p>– analizuje mocne i słabe strony wizji rzeczywistości wybranych subkultur;</p> <p>– ocenia znaczenie akceptacji i tolerancji dla życia społecznego;</p> <p>– uzasadnia własne stanowisko dotyczące odpowiedzi na pytanie, czy we współczesnym świecie mamy do czynienia z deformacją w postrzeganiu innych kultur.</p>	<p>– praca pod kierunkiem z wykorzystaniem podręcznika, źródeł ikonograficznych i tekstu źródłowego</p> <p>– elementy wykładu</p> <p>– burza mózgów</p> <p>– dyskusja</p>	<p>– podręcznik</p> <p>– tekst źródłowy: <i>Postrzeganie kultury Indian przez polskich podróżników</i>, podręcznik, s. 235</p> <p>– tekst źródłowy: <i>Happening Pomarańczowej Alternatywy</i>, podręcznik, s. 237</p> <p>– infografika: <i>Wybrane subkultury młodzieżowe</i>, podręcznik, s. 238</p> <p>– źródło ikonograficzne, podręcznik, s. 236</p>	
5. Zróżnicowanie psychokulturowe świata	1	PP I.4 PR II.4, II.5	– przedstawienie katalogu wartości afirmowanych w społeczeństwie	<p>– wyjaśnia pojęcia: <i>wartości afirmowane, liberalizm moralny,</i></p>	<p>– omawia katalog wartości afirmowanych w polskim spo-</p>	<p>– praca pod kierunkiem z wykorzystaniem podręcznika,</p>	<p>– podręcznik</p> <p>– tekst źródłowy: <i>Indywidualizm vs.</i></p>	

			<p>polskim;</p> <ul style="list-style-type: none"> – uświadomienie różnic między społeczeństwami indywidualistycznymi a kolektywistycznymi; – przedstawienie wspólnych i różnorodnych wartości afirmowanych w społeczeństwach europejskich 	<p><i>Europejski Sondaż Społeczny, wartości kolektywistyczne, wartości indywidualistyczne;</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, jakie wartości są afirmowane w społeczeństwie polskim; – przedstawia katalog wartości uznawanych w Polsce na podstawie wyników badań opinii publicznej. 	<p>łączeństwie;</p> <ul style="list-style-type: none"> – na podstawie źródła statystycznego określa, które wartości są najistotniejsze dla polskiego społeczeństwa; – analizuje katalog wartości afirmowanych w polskim społeczeństwie; – omawia wspólność i różnorodność wartości afirmowanych w społeczeństwach europejskich, wykorzystując wyniki przedstawionych badań opinii publicznej; – analizuje cechy indywidualizmu i kolektywizmu w aspekcie psychospołecznym i instytucjonalnym; – wykazuje różnicowanie psychokulturowe świata w aspekcie indywidualizmu i kolektywizmu; – uzasadnia różnicowanie psychokulturowe świata w aspekcie psychospołecznym i intuicjonalnym; – ocenia, które wartości w największym stopniu przyczyniają się do dobrego funkcjonowania społeczeństwa. 	<p>źródeł statystycznych, źródeł ikonograficznych i tekstu źródłowego</p> <ul style="list-style-type: none"> – elementy wykładu – burza mózgów – drzewko decyzyjne 	<p><i>Kolektywizm a współpraca ludzi,</i> podręcznik, s. 247</p> <ul style="list-style-type: none"> – wykresy: <i>Wartości Polaków w 2016 i 2017 r.</i>, podręcznik, s. 242 – wykres: <i>Wartości przyczyniające się do dobrego funkcjonowania społeczeństwa</i>, podręcznik, s. 243 – wykres: <i>Obszary kultury narodowej według metody Geerta Hofstede'a</i>, podręcznik, s. 245 – źródła ikonograficzne, podręcznik, s. 248 	
--	--	--	--	---	--	---	---	--

6. Kultura w służbie państwa	2	PP I.4 PP II.11	przedstawienie wpływu zjawisk dyfamacji i <i>soft power</i> na wizerunek państwa	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia pojęcia: <i>dyfamacja</i>, <i>soft power</i>; – przedstawia przykłady dyfamacji w polskiej historii współczesnej; – wskazuje przykłady walki z dyfamacją; – omawia zjawisko <i>soft power</i>; – wskazuje instytucje zajmujące się szerzeniem korzystnego wizerunku swojego kraju na świecie. 	– analizuje wpływ dyfamacji i <i>soft power</i> na wizerunek państwa na arenie międzynarodowej.	<ul style="list-style-type: none"> – praca pod kierunkiem z wykorzystaniem podręcznika i źródeł ikonograficznych – elementy wykładu – burza mózgów 	<ul style="list-style-type: none"> – podręcznik – źródła ikonograficzne, podręcznik, s. 249–251 	
7. Kultura – lekcja powtórzeniowa	1		jw.	jw.	jw.	<ul style="list-style-type: none"> – praca pod kierunkiem z wykorzystaniem podręcznika, schematów i źródeł statystycznych – burza mózgów – technika SWOT 	<ul style="list-style-type: none"> – podręcznik – schematy, podręcznik, s. 253 – źródła statystyczne, podręcznik, s. 255, 256 	
8. Kultura – lekcja sprawdzająca wiadomości i umiejętności	1	PP I.4, I.6, II.3 PR II.4, II.12	jw.	jw.	jw.	– samodzielna praca z testem		
9. Publicystycznym okiem – dyskusja	1			<ul style="list-style-type: none"> – czyta ze zrozumieniem teksty i przygotowuje swój głos w dyskusji; – omawia teksty źródłowe na temat projektu ustawy o związkach partnerskich. 	<ul style="list-style-type: none"> – analizuje dwa teksty źródłowe na temat kontrowersji w sprawie sformułowania „polskie obozy koncentracyjne”; – na podstawie tekstów źródłowych i wiedzy pozaźródłowej podaje argumenty uzasadniające odpowiedź na pytanie, czy nazywanie obozów koncentracyjnych polskimi wynika z niewiedzy, czy jest działaniem 	<ul style="list-style-type: none"> – praca pod kierunkiem z wykorzystaniem podręcznika i tekstów źródłowych – elementy wykładu – burza mózgów – dyskusja 	<ul style="list-style-type: none"> – podręcznik – teksty źródłowe: <i>Apel niemieckich historyków ws. „polskich obozów”</i>. „<i>Niedopuszczalne słowa</i>” oraz <i>Kontrowersje w sprawie sformułowania „polskie obozy koncentracyjne”</i>, podręcznik, s. 257–258 	Nauczyciel może zaproponować dyskusję na temat skuteczności bądź nieskuteczności walki z nazywaniem obozów koncentracyjnych polskimi.

					celowym; – argumentuje swoje stanowisko wobec tezy postawionej w dyskusji.			
--	--	--	--	--	---	--	--	--

V. Media we współczesnym świecie

1. Komunikacja społeczna	1	PP II.6 PR VI.15, VI.19	– zapoznanie ze środkami masowego przekazu w Polsce i na świecie; – krytyczna analiza przekazów medialnych	– wyjaśnia pojęcia: <i>komunikacja społeczna, interpersonalna, grupowa, międzygrupowa, masowa, media, środki masowego przekazu, media wolnego kroku, media szybkiego kroku, media tradycyjne, media zimne, media gorące, agencja prasowa, cenzura</i> ; – omawia rodzaje mediów; – wymienia główne stacje telewizyjne i radiowe, portale internetowe, dzienniki i tygodniki; – omawia różne rodzaje prasy; – uzasadnia znaczenie internetu jako środka masowego przekazu.	– rozróżnia poziomy komunikacji; – charakteryzuje współczesne media w Polsce; – dokonuje klasyfikacji pięciu dowolnych czasopism; – charakteryzuje specyfikę jednego z tygodników opinii ze względu na odbiorcę, formę przekazu, orientację ideologiczną, typ własności; – na podstawie danych statystycznych prezentuje najbardziej opiniotwórcze media w pierwszej połowie 2022 r.; – analizuje rolę mediów społecznościowych w życiu politycznym; – ocenia rolę cenzury w mediach społecznościowych; – analizuje zjawisko baniek informacyjnych.	– praca pod kierunkiem z wykorzystaniem podręcznika, źródeł ikonograficznych i tekstu źródłowego – elementy wykładu – burza mózgów – mapa mentalna	– podręcznik – wykres: <i>Komunikacja społeczna i jej poziomy</i> , podręcznik, s. 260 – tabela: <i>Rodzaje pracy według różnorodnych kryteriów</i> , s. 263 – wykres: <i>Stacje telewizyjne będące głównym źródłem codziennych informacji o wydarzeniach w kraju i na świecie</i> , podręcznik, s. 264 – dane statystyczne: <i>Ranking oglądalności stacji telewizyjnych w Polsce w 2022 r.</i> , podręcznik, s. 265 – <i>Schemat mediów społecznościowych w Polsce</i> , podręcznik, s. 268 – źródła ikonograficzne, podręcznik, s. 262–263	
2. Funkcje mediów w państwie	1	PP II.7 PR VI.14, VI.16, X.2	uporządkowanie wiedzy na temat środków masowego przekazu jako jednej z form komunikacji społecznej	– wyjaśnia pojęcia: <i>przekaz medialny, przekaz informacji, debata publiczna, selekcja informacji</i> ,	– charakteryzuje rolę współczesnych mediów społecznościowych w życiu politycznym;	– praca pod kierunkiem z wykorzystaniem podręcznika, źródeł ikonograficznych, tabeli,	– podręcznik – tekst źródłowy: <i>Prezentacja wiadomości w mediach</i> , podręcznik,	

				<p><i>propaganda, socjotechnika, inżynieria społeczna, czwarta władza, hierarchia ważności informacji;</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – omawia funkcje mediów w państwach demokratycznych i niedemokratycznych; – wymienia zadania i funkcje mass mediów wg Denisa McQuail’a. 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia podstawowe techniki manipulacji wykorzystywane w mediach; – krytycznie analizuje przekazy medialne; – porównuje przekazy różnych mediów dotyczące tych samych wydarzeń i procesów; – na podstawie poznanych faktów formułuje opinię na temat danych wydarzeń; – analizuje przebieg debaty publicznej na wybrany temat; – dostrzega działania socjotechniczne w przekazach medialnych; – ocenia, w jakim stopniu mass media kształtują opinię publiczną. 	<p>schematu i tekstu źródłowego</p> <ul style="list-style-type: none"> – elementy wykładu – burza mózgów – dyskusja 	<p>s. 273</p> <ul style="list-style-type: none"> – tabela: <i>Zadania i funkcje mass mediów wg Denisa McQuail’a</i>, podręcznik, s. 272 – schemat: <i>Funkcje mediów jako czwartej władzy</i>, podręcznik, s. 275 – źródła ikonograficzne, podręcznik, s. 272, 274, 267 	
3. Niezależność i pluralizm mediów	1	PP II.7 PR VI.16, X.2	<p>wyjaśnienie pojęć związanych z pluralizmem mediów i obowiązującą regulacją prawną gwarantującą niezależność i pluralizm mediów</p>	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia pojęcia: <i>pluralizm mediów, Europejska Konwencja Praw Człowieka z 1950 r., wolność słowa, pluralizm strukturalny, pluralizm zawartości, Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji (KRRiT), rynek telewizyjny, komercjalizacja mediów, komercjalizacja kapitału medialnego, etyka medialna, Karta Etyczna Mediów, Ko-</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia regulacje prawne gwarantujące wolność, niezależność i pluralizm mediów w Polsce; – określa rolę Rady Etyki Mediów i Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji; – odróżnia fakty od opinii; – rozpoznaje przejawy nieetycznych zachowań dziennikarzy; – analizuje na 	<ul style="list-style-type: none"> – praca pod kierunkiem z wykorzystaniem podręcznika, źródeł ikonograficznych, schematu, źródła statystycznego i tekstu źródłowego – elementy wykładu – burza mózgów – dyskusja 	<ul style="list-style-type: none"> – podręcznik – tekst źródłowy: <i>Telewizja w USA</i>, podręcznik, s. 283 – schemat: <i>Podstawowe modele funkcjonowania środków masowego przekazu w państwach demokratycznych</i>, podręcznik, s. 279 – wykres: <i>Podział rynku telewizyjnego w Polsce w 2022 r.</i>, podręcznik, s. 280 	

				<p><i>deks Etyki Dziennikarskiej, Rada Etyki Mediów;</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia podstawowe mechanizmy manipulacji wykorzystywane w mediach; – przedstawia, na czym polega pluralizm mediów i jakie są jego rodzaje; – podaje przykłady kontroli władzy przez media. 	<p>współczesnych przykładach przypadki ograniczenia praw mediów;</p> <ul style="list-style-type: none"> – krytycznie analizuje przekazy medialne różnych stacji i formułuje własne opinie, opierając się na poznanych faktach; – uzasadnia tezę, że poziom krytycyzmu mediów często zależy od ich orientacji politycznej. 		<ul style="list-style-type: none"> – tabela: <i>Informacje (fakty) a komentarze (opinie)</i>, podręcznik, s. 282 – źródło ikonograficzne, podręcznik, s. 284 	
4. Opinia publiczna	1	PP II.7, II.9 PR VI.16, X.1	<ul style="list-style-type: none"> – uświadomienie roli opinii publicznej w życiu społeczeństwa; – rozpoznawanie problemów w skali lokalnej 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia pojęcia: <i>opinia publiczna, sondaż, Centrum Badania Opinii Społecznej, Ośrodek Badania Opinii Publicznej, BS Spółka z o.o. fundacja Instytut Badań Rynkowych i Społecznych, Estymator, Organizacja Firm Badania Opinii i Rynku, badania ilościowe, badania jakościowe, próba badawcza, błąd pomiaru;</i> – wyjaśnia podstawowe mechanizmy manipulacji wynikami sondażowymi wykorzystywane w mediach; – tłumaczy, co to jest statystyczny błąd pomiaru. 	<ul style="list-style-type: none"> – porównuje wyniki sondaży z rzeczywistymi postawami lub zachowaniami (np. sondaży przedwyborczych i rezultatów wyborów); – interpretuje wyniki badań opinii publicznej; – wykazuje możliwość wpływu opinii publicznej i zachowań politycznych społeczeństwa na decyzje polityczne władz różnego szczebla; – formułuje hipotezy dotyczące przyczyn różnic przekraczających wartość błędu statystycznego sondaży przedwyborczych i rezultatów wyborów. 	<ul style="list-style-type: none"> – praca pod kierunkiem z wykorzystaniem podręcznika, źródeł ikonograficznych, źródeł statystycznych i tekstu źródłowego – elementy wykładu – burza mózgów – ranking diamentowy – minisondaż 	<ul style="list-style-type: none"> – podręcznik – tekst źródłowy: <i>Sondaże a decyzje polityków</i>, podręcznik, s. 285 – infografika: <i>Sekwencja tworzenia nowych opinii na przykładzie problemu eutanazji</i>, podręcznik, s. 288 – wykresy dotyczące pracy organów samorządu terytorialnego, podręcznik, s. 290 – tabela: <i>Zasady ustalania wiarygodności sondaży</i>, podręcznik, s. 291 – źródło ikonograficzne, podręcznik, s. 287 	
5. Marketing i kampania społeczna	1	PR VI.17, VI.18	przedstawienie i ocena odpowiedzialnego marketingu	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia pojęcia: <i>marketing, marketing komercyjny, marketing</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – porównuje marketing społeczny z marketingiem ko- 	<ul style="list-style-type: none"> – praca pod kierunkiem z wykorzystaniem podręcznika, 	<ul style="list-style-type: none"> – podręcznik – tabela: <i>Porównanie marketingu</i> 	

				<p><i>społeczny, kompozycja marketingowa, badania rynku, planowanie produktu, promocja, cena, dystrybucja, kampania społeczna, reklama społeczna, public relations, marketing zaangażowany społecznie, odpowiedzialny marketing;</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – wymienia cechy kampanii społecznej i zadania reklamy społecznej; – przedstawia cele i zadania wybranej kampanii społecznej; – podaje przykłady kampanii społecznej. 	<p>mercyjnym zaangażowanym społecznym;</p> <ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje zadania związane z marketingiem; – przedstawia i ocenia zasady odpowiedzialnego marketingu; – wykazuje, że kampania i reklama społeczna są narzędziami marketingu społecznego; – analizuje przebieg kampanii społecznej i ocenia jej efektywność; – opracowuje ramowy program kampanii społecznej; – rozważa problem, czy reklamy i kampanie społeczne rzeczywiście wpływają na postawy społeczne, i podaje argumenty. 	<p>źródeł ikonograficznych i tekstu źródłowego</p> <ul style="list-style-type: none"> – elementy wykładu – burza mózgów – dyskusja – projekt edukacyjny 	<p><i>komercyjnego z marketingiem społecznym, podręcznik, s. 295</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – tabela: <i>Porównanie reklamy społecznej z reklamą komercyjną</i>, podręcznik, s. 296 – źródła ikonograficzne, podręcznik, s. 296–298 	
6. Media we współczesnym świecie – lekcja powtórzeniowa	1		jw.	jw.	jw.	<ul style="list-style-type: none"> – praca pod kierunkiem z wykorzystaniem podręcznika, schematów i źródeł statystycznych – burza mózgów – technika SWOT 	<ul style="list-style-type: none"> – podręcznik – schematy, podręcznik, s. 301–302 – źródła statystyczne, podręcznik, s. 305 – teksty źródłowe: <i>Gwarancja pluralizmu mediów oraz Informacja w mediach</i>, podręcznik, s. 304, 305 	
7. Media we współczesnym świecie – lekcja	1	PP II.6, II.7, II.9 PR VI.14,	jw.	jw.	jw.	– samodzielna praca z testem		

sprawdzająca wiadomości i umiejętności		VI.19, X.1, X.2						
8. Publicystycznym okiem – dyskusja	1			<ul style="list-style-type: none"> – czyta ze zrozumieniem teksty i przygotowuje swój głos w dyskusji; – omawia teksty źródłowe na temat płacenia abonamentu RTV w Polsce i wybranych krajach. 	<ul style="list-style-type: none"> – analizuje dwa teksty źródłowe na temat płacenia abonamentu RTV w Polsce i wybranych krajach oraz przygotowuje głos w dyskusji; – na podstawie tekstów źródłowych i wiedzy pozaźródłowej podaje argumenty uzasadniające odpowiedź na pytanie, czy powinny istnieć media publiczne finansowane z pieniędzy podatników, np. w postaci abonamentu radio-telewizyjnego; – argumentuje swoje stanowisko wobec tezy postawionej w dyskusji. 	<ul style="list-style-type: none"> – praca pod kierunkiem z wykorzystaniem podręcznika i tekstów źródłowych – elementy wykładu – burza mózgów – dyskusja 	<ul style="list-style-type: none"> – podręcznik – teksty źródłowe: <i>Poczta ściga dłużników abonamentowych...</i>, <i>Dlaczego trzeba płacić abonament RTV?</i>, <i>W Szwajcarii abonament RTV zapłacą wszyscy, nawet nie mając telewizora</i> oraz <i>Komentarz do artykułu „Niemiecka furtka do abonamentu RTV. Będziemy płacić od mieszkania?”</i>, podręcznik, s. 206–208 	Nauczyciel może zaproponować dyskusję na temat płacenia abonamentu RTV w Polsce i wybranych krajach.

VI. Społeczeństwo obywatelskie

1. Geneza społeczeństwa obywatelskiego	1	PP VI.1	zapoznanie z pojęciem społeczeństwa obywatelskiego, jego genezą i charakterystycznymi cechami	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia pojęcia: <i>społeczeństwo obywatelskie</i>, <i>społeczeństwa cywilne</i>, <i>junta wojskowa</i>, <i>praska wiosna</i>, <i>Komitet Obrony Robotników (KOR)</i>, <i>Ruch Obrony Praw Człowieka i Obywatela (ROPCiO)</i>, <i>Wolne Związki Zawodowe</i>, <i>Konfederacja Polski Niepodległej</i>, <i>Niezależny Samorządny Związek Zawodowy</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje rozwój społeczeństwa obywatelskiego we współczesnym państwie polskim; – przedstawia filozoficzny rodowód społeczeństwa obywatelskiego; – na podstawie źródeł statystycznych porównuje dane na wykresach i podaje, jak respondenci oceniają możliwość 	<ul style="list-style-type: none"> – praca pod kierunkiem z wykorzystaniem podręcznika, źródeł ikonograficznych, źródeł statystycznych i schematu – elementy wykładu – burza mózgów – dyskusja 	<ul style="list-style-type: none"> – podręcznik – schemat: <i>Dwa obszary społeczeństwa obywatelskiego wg Victora Perez-Diaza</i>, podręcznik, s. 313 – diagram: <i>Wpływ obywateli na sprawy kraju</i>, podręcznik, s. 313 – diagram: <i>Wpływ obywateli na sprawy swojego miasta, swojej gminy</i>, pod- 	
--	---	---------	---	---	---	--	--	--

				<p>„Solidarność”; – przedstawia cechy społeczeństwa obywatelskiego; – wymienia etapy rozwoju idei społeczeństwa obywatelskiego; – omawia genezę społeczeństwa obywatelskiego w Polsce.</p>	<p>wpływania ludzi na sprawy krajowe i lokalne oraz wyjaśnia przyczyny różnic; – przedstawia i ocenia proces samoorganizacji społeczeństwa obywatelskiego w Polsce; – analizuje przykłady samoorganizowania się społeczeństwa obywatelskiego; – rozważa tezę i ocenia, czy zwykli ludzie mają wpływ na sprawy kraju, miasta, gminy.</p>		<p>ręcznik, s. 314 – schemat: <i>Formy organizacyjne społeczeństwa obywatelskiego</i>, podręcznik, s. 314 – diagram: <i>Uczestnictwo obywateli w rozwiązywaniu spraw lokalnych</i>, podręcznik, s. 317 – infografika: <i>Etapy rozwoju idei społeczeństwa obywatelskiego</i>, podręcznik, s. 311 – źródło ikonograficzne, podręcznik, s. 315</p>	
2. Obowiązki obywatelskie i obywatelskie nieposłuszeństwo	1	PR VI.13	<p>zapoznanie z pojęciem obywatelskiego nieposłuszeństwa i jego przejawami w historii i obecnie</p>	<p>– wyjaśnia pojęcia: <i>obowiązki obywatelskie, obywatelskie nieposłuszeństwo, obowiązek prawny, cnoty obywatelskie, odwaga cywilna, tolerancja, krytycyzm, sprawiedliwość, dyscyplina wewnętrzna, odpowiedzialność, uspołecznienie, wolontariat, demokratyczne państwo prawne, abolicjonista</i>; – przedstawia relacje między prawami i obowiązkami obywatelskimi; – wyjaśnia, na czym polega obywatelskie nieposłuszeństwo i jakie niesie ze sobą dylematy;</p>	<p>– charakteryzuje cnoty obywatelskie, którymi powinna się cechować polska młodzież; – rozpoznaje i przedstawia historyczne i współczesne przykłady obywatelskiego nieposłuszeństwa; – korzystając ze źródeł, wyjaśnia, jakie konsekwencje wiążą się z decyzją o obywatelskim nieposłuszeństwie; – rozważa, jakie cechy osobowości określamy mianem cnót obywatelskich; – formułuje argumenty do dyskusji na temat: Czy w państwie demokratycz-</p>	<p>– praca pod kierunkiem z wykorzystaniem podręcznika, źródeł ikonograficznych i tekstów źródłowych – elementy wykładu – burza mózgów – dyskusja</p>	<p>– podręcznik – tekst źródłowy: <i>Obowiązki obywatela Rzeczypospolitej Polskiej</i>, podręcznik, s. 318 – tekst źródłowy: <i>Historia pewnej DYKTATORY</i>, podręcznik, s. 321 – schemat: <i>Cechy obywatelskiego nieposłuszeństwa</i>, podręcznik, s. 321 – źródła ikonograficzne, podręcznik, s. 319, 321–324</p>	

				– omawia cechy obywatelskiego nieposłuszeństwa.	nym istnieje potrzeba stosowania prawa obywatelskiego nieposłuszeństwa?.			
3. Społeczeństwo obywatelskie we współczesnym świecie	1	PP II.2 PP VI.2	uporządkowanie wiedzy na temat społeczeństwa obywatelskiego we współczesnym świecie	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia pojęcia: <i>kapitał, kapitał społeczny, indywidualizm, zaufanie prywatne, ogólne, instytucjonalne, interes grupowy, trzeci sektor, organizacje społeczne, budżet obywatelski</i>; – omawia warunki funkcjonowania społeczeństwa obywatelskiego; – wyjaśnia, jak powstaje kapitał społeczny i na co może on wpływać; – przedstawia rolę interesów grupowych. 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje, jakie znaczenie dla gotowości współpracy w poszczególnych dziedzinach ma wykształcenie; – na podstawie źródeł wskazuje, jaka jest zależność między wiekiem a chęcią współpracy w sferze gospodarki; – na podstawie zamieszczonych źródeł rozważa, czy w Polsce są sprzyjające warunki do rozwoju kapitału społecznego; – przygotowuje materiał do zamieszczenia w internecie na temat działań indywidualnych lub grupowych w życiu publicznym; – uzasadnia, czy poglądy polityczne mają wpływ na chęć współpracy w danych dziedzinach; – analizuje, jak codzienne zachowania sprzyjają budowaniu lub niszczeniu kapitału społecznego. 	<ul style="list-style-type: none"> – praca pod kierunkiem z wykorzystaniem podręcznika, źródeł ikonograficznych, źródeł statystycznych i tekstu źródłowego – elementy wykładu – burza mózgów – dyskusja – komiks 	<ul style="list-style-type: none"> – podręcznik – tekst źródłowy: <i>Rozmowa z Tomaszem Dziemiańczukiem na temat jego działalności w Greenpeace</i>, podręcznik, s. 331 – tabela: <i>Warunki prawidłowego działania społeczeństwa obywatelskiego</i>, podręcznik, s. 326 – dane statystyczne: <i>Indeksy kapitału społecznego a wykształcenie</i>, podręcznik, s. 328 – wykres: <i>Zaufanie Polaków</i>, podręcznik, s. 329 – wykres: <i>Odsetek wolontariuszy wśród mieszkańców Polski</i>, podręcznik, s. 331 – źródła ikonograficzne, podręcznik, s. 327, 330, 332 	
4. Organizacje pozarządowe – stowarzyszenia i fundacje	1	PP II.1, II.2 PR VI.3, VI.4, VI.5	uporządkowanie wiedzy dotyczącej aktywności społecznej	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia pojęcia: <i>organizacje społeczne, non profit, związki zawodowe, stowarzy-</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje działalność wybranych organizacji pozarządowych 	<ul style="list-style-type: none"> – praca pod kierunkiem z wykorzystaniem podręcznika, źródeł ikonogra- 	<ul style="list-style-type: none"> – podręcznik – tekst źródłowy: <i>O organizacjach w ustawie zasadni-</i> 	

				<p><i>szenia, fundacje, think tank, grupy nacisku, stowarzyszenia zwykłe, stowarzyszenia pożytku publicznego;</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – przedstawia rodzaje i przykłady organizacji pozarządowych, tryb rejestracji tych organizacji oraz specyfikę think tanków; – wymienia zakres niezbędnych uregulowań w statucie stowarzyszenia. 	<p>w RP;</p> <ul style="list-style-type: none"> – omawia główne kierunki aktywności organizacji pozarządowych w RP; – porównuje status prawny stowarzyszeń, fundacji i organizacji pożytku publicznego w RP; – na podstawie materiałów źródłowych porównuje źródła finansowania stowarzyszeń i fundacji oraz określa, na czym polega zasadnicza różnica w sposobie nabywania majątku przez fundacje i stowarzyszenia; – przygotowuje według wzoru projekt statutu stowarzyszenia lub fundacji; – przeprowadza analizę SWOT dla zagadnienia: 1% podatku dla stowarzyszenia pożytku publicznego. 	<p>ficznych, kartograficznych, schematu i tekstów źródłowych</p> <ul style="list-style-type: none"> – elementy wykładu – burza mózgów – analiza SWOT 	<p><i>czej, podręcznik, s. 336</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – teksty źródłowe: <i>Źródła finansowania stowarzyszeń i Źródła finansowania fundacji</i>, podręcznik, s. 338–339 – wykres: <i>Dziedziny działalności organizacji non profit</i>, podręcznik, s. 334 – mapa: <i>Procentowy udział think tanków w poszczególnych regionach świata</i>, podręcznik, s. 335 – mapa: <i>Liczba badanych organizacji non profit aktywnych w 2020 r. według województw</i>, podręcznik, s. 338 – źródła ikonograficzne, podręcznik, s. 337, 339, 340 	
5. Związki zawodowe i spółdzielnie	1	PP VI.6, VI.7	<p>zapoznanie z funkcjonującymi związkami zawodowymi w Polsce i specyfiką spółdzielczości</p>	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia pojęcia: <i>związek zawodowy, Niezależny Samorządny Związek Zawodowy „Solidarność”, Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych (OPZZ), strajk, Związek Rzemiosła Polskiego, Business Centre Club, Konfederacja Lewia-</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje cele i działania związków zawodowych; – rozróżnia rodzaje spółdzielni funkcjonujących w Polsce; – charakteryzuje specyfikę spółdzielczości; – przedstawia strukturę związków zawodowych według 	<ul style="list-style-type: none"> – praca pod kierunkiem z wykorzystaniem podręcznika, źródeł ikonograficznych i źródeł statystycznych – elementy wykładu – burza mózgów – mapa mentalna 	<ul style="list-style-type: none"> – podręcznik – wykres: <i>Struktura związków zawodowych według rodzajów działalności</i>, podręcznik, s. 342 – wykresy: <i>Ocena skuteczności związków zawodowych w 2017 r.</i>, podręcznik, s. 343 – źródła ikonogra- 	

				<p><i>tan, Rada Dialogu Społecznego, Międzynarodowy Związek Spółdzielczy, osoba fizyczna, osoba prawna;</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – wymienia związki zawodowe funkcjonujące w Rzeczypospolitej Polskiej; – przedstawia cele i działania związków zawodowych i innych organizacji reprezentujących interesy różnych kategorii społeczno-zawodowych. 	<p>rodzajów działalności;</p> <ul style="list-style-type: none"> – na podstawie danych statystycznych formułuje odpowiedź na pytanie, czy związki zawodowe w Polsce bronią interesów pracowniczych na ogół skutecznie, czy też nieskutecznie; – argumentuje, dlaczego związki zawodowe funkcjonują raczej w dużych zakładach, finansowanych ze środków publicznych, a nie w prywatnych firmach; – wyszukuje w internecie informacje na temat działającej obecnie w Polsce wybranej spółdzielni i dokonuje jej charakterystyki. 		<p>ficzne, podręcznik, s. 341–346</p>	
6. Kościoły i związki wyznaniowe w Polsce	1	PP II.3 PR IX.15	<p>zapoznanie z Kościołami i związkami wyznaniowymi w Polsce oraz regulacjami prawnymi dotyczącymi Kościołów i związków wyznaniowych w Polsce</p>	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia pojęcia: <i>prawo wyznaniowe, państwo umiarkowanie świeckie, konkordat, Kościół rzymskokatolicki, obrządek łaciński, Polski Autokefaliczny Kościół Prawosławny, Związek Wyznaniowy Świadców Jehowy, Kościół Ewangelicko-Augsburski, meczet, synagoga, muzułmanie, judaizm;</i> – omawia regulacje 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje funkcjonujące w Polsce Kościoły i inne związki wyznaniowe; – na podstawie treści artykułów z Konstytucji RP i Konkordatu analizuje, czy Kościół katolicki jest uprzywilejowany w zakresie nauczania religii w szkołach wobec innych Kościołów i związków wyznaniowych; 	<ul style="list-style-type: none"> – praca pod kierunkiem z wykorzystaniem podręcznika, źródeł ikonograficznych, źródła kartograficznego i statystycznego oraz tekstu źródłowego – elementy wykładu – burza mózgów – projekt – film lub plakat 	<ul style="list-style-type: none"> – podręcznik – tekst źródłowy: <i>Preambuła do Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej</i>, podręcznik, s. 348 – tabela: <i>Największe Kościoły i związki wyznaniowe w Polsce w 2021 r.</i>, podręcznik, s. 353 – mapa: <i>Największe skupiska wyznań w Polsce</i>, podręcz- 	

				<p>prawne dotyczące Kościołów i związków wyznaniowych w Polsce;</p> <p>– przedstawia, w jaki sposób w Polsce została rozwiązana kwestia prawa wyznaniowego.</p>	<p>– rozważa znaczenie konkordatu dla funkcjonujących w Polsce Kościołów i związków wyznaniowych;</p> <p>– analizuje, czy rozmieszczenie grekokatolików na ziemiach polskich ma związek z rozmieszczeniem mniejszości ukraińskiej;</p> <p>– uzasadnia odpowiedź na pytanie, czy w preambule uwzględniono znaczenie innych religii niż chrześcijaństwo dla państwa polskiego.</p>		<p>nik, s. 354</p> <p>– źródła ikonograficzne, podręcznik, s. 348–353</p>	
7. Kultura polityczna	1	PR VI.8, VI.9, VI.10, VI.11, VI. 12	<p>wyjaśnienie szeroko pojmowanego pojęcia kultury politycznej;</p> <p>– uświadomienie roli i zadań do wykonania przez obywatela i polityka</p>	<p>– wyjaśnia pojęcia: <i>kultura polityczna</i>, <i>zaściankowa</i>, <i>poddańcza</i>, <i>uczestnicząca</i>, <i>partycypacja obywatelska</i>, <i>frekwencja wyborcza</i>, <i>absencja wyborcza</i>;</p> <p>– wyjaśnia, w czym się przejawia partycypacja obywateli w życiu publicznym;</p> <p>– przedstawia formy i poziom niekonwencjonalnej partycypacji obywateli.</p>	<p>– wyjaśnia, czym jest kultura polityczna społeczeństwa;</p> <p>– charakteryzuje typy kultury politycznej w ujęciu klasycznym;</p> <p>– określa cechy, jakimi powinien się odznaczać idealny obywatel i idealny polityk;</p> <p>– analizuje problem absencji wyborczej;</p> <p>– dokonuje analizy porównawczej zaproponowanych cech polityka i obywatela;</p> <p>– na podstawie badań uzasadnia, jaki jest stosunek Polaków do polityków;</p> <p>– przeprowadza mi-</p>	<p>– praca pod kierunkiem z wykorzystaniem podręcznika, źródeł ikonograficznych, źródeł statystycznych i schematu</p> <p>– elementy wykładu</p> <p>– burza mózgów</p> <p>– projekt edukacyjny</p>	<p>– podręcznik</p> <p>– schemat: <i>Wymiały kultury politycznej</i>, podręcznik, s. 357</p> <p>– tabela: <i>Klasyczne typy kultury politycznej</i>, podręcznik, s. 358</p> <p>– wykresy: <i>Frekwencja wyborcza...</i>, podręcznik, s. 359</p> <p>– tabela: <i>Zaufanie do instytucji życia publicznego</i>, podręcznik, s. 359</p> <p>– tabela: <i>Przyczyny absencji w wyborach samorządowych w 2018 r.</i>, podręcznik, s. 360</p> <p>– tabela: <i>Formy</i></p>	

					nisondaż opinii publicznej i interpretuje jego wyniki; – analizuje postawy społeczeństwa polskiego wobec instytucji publicznych i polityków.		<i>partycypacji obywateli w życiu publicznym</i> , podręcznik, s. 362 – tabela: <i>Poglądy polityczne a udział w nikonwencjonalnych formach partycypacji</i> , podręcznik, s. 363 – źródła ikonograficzne, podręcznik, s. 358, 361	
8. Społeczeństwo obywatelskie – lekcja powtórzeniowa	1		jw.	jw.	jw.	– praca pod kierunkiem z wykorzystaniem podręcznika, schematów i źródeł statystycznych – burza mózgów – technika SWOT	– podręcznik – źródło statystyczne, podręcznik, s. 367 – schematy, podręcznik, s. 365, 366 – teksty źródłowe: <i>Art. 15. Ustawy z dnia 6 kwietnia 1984 r. o fundacjach</i> , <i>Przy tablicy Romka Strzałkowskiego</i> , <i>Słownikowa definicja pojęcia</i> , podręcznik, s. 366–368	
9. Społeczeństwo obywatelskie – lekcja sprawdzająca wiadomości i umiejętności	1	PP II.1, II.2 PR VI.1–VI.13	jw.	jw.	jw.	– samodzielna praca z testem		
10. Publicystycznym okiem – dyskusja	1			– czyta ze zrozumieniem teksty i przygotowuje swój głos w dyskusji; – omawia teksty źródłowe na temat różnych postaw obywatelskich.	– analizuje dwa teksty źródłowe na temat różnych postaw obywatelskich oraz przygotowuje głos w dyskusji; – na podstawie tekstów źródłowych i wiedzy pozaźródłowej podaje argumen-	– praca pod kierunkiem z wykorzystaniem podręcznika i tekstów źródłowych – elementy wykładu – burza mózgów – dyskusja	– podręcznik – teksty źródłowe: <i>Donos i postawa obywatelska to nie to samo</i> , <i>Mamy społeczne przyzwolenie na oszustwa</i> , podręcznik, s. 368–369	Nauczyciel może zaproponować dyskusję na temat różnych postaw obywatelskich.

					ty uzasadniające odpowiedź na pyta- nie, czy nasze po- stawy obywatelskie mają charakter wy- biórczy; – argumentuje swoje stanowisko wobec tezy postawionej w dyskusji.			
--	--	--	--	--	--	--	--	--

Do dyspozycji nauczyciela – 8 godzin lekcyjnych (wycieczki dydaktyczne, sesje popularnonaukowe, projekty, debaty itp.).